

Małgorzata Kucharczyk

Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. L. Koźmińskiego w Warszawie

MOŻLIWOŚCI ZASTOSOWANIA SYSTEMU RACHUNKOWOŚCI FADN W RODZINNYCH GOSPODARSTWACH ROLNYCH

1. Wstęp

Działalność rolnicza spełnia obecnie wiele funkcji społeczno-ekonomicznych, począwszy od wytwarzania oraz dostarczania żywności, poprzez działalność kształtującą strukturę krajobrazową oraz ekologiczną terytorium, na którym działają gospodarstwa, na rozwoju gospodarki turystycznej kończąc [*The Common...* 2004, s. 3]. I chociaż obecnie rolnictwo jest tym działem gospodarki, którego znaczenie w procesie kształtowania wartości produktu krajowego znacznie spadło, to należy pamiętać, że każde gospodarstwo rolne stanowi podmiot gospodarczy. Gospodarstwa rolne dostarczają produkty na rynek oraz kupują na nim, zatrudniają ludzi, zaciągają kredyty, inwestują we własną działalność i rozwój, generują przychody oraz koszty. Rolnicy, podobnie jak inne jednostki gospodarcze oraz instytucje państwowe, potrzebują informacji na temat wyników prowadzonej przez siebie działalności. Informacje te będą pochodzić z należycie przygotowanego i dostosowanego do specyfiki działalności gospodarstw rolnych systemu rachunkowości. Dlatego należy analizować metody pomiaru dochodów rolniczych funkcjonujące w naszym kraju, w Europie oraz na świecie i odpowiednio kształtować system pomiaru zysku.

Obecnie w naszym kraju zagadnienia dotyczące rachunkowości gospodarstw rolnych regulowane są Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku (DzU nr 121, poz. 591 z późn. zm.) oraz *Międzynarodowym standardem rachunkowości* 41 – „Rolnictwo”. Jednak powyższe akty prawne nie odnoszą się do wszystkich gospodarstw rolnych, a dane finansowe uzyskiwane z gospodarstw, które prowadzą pełną rachunkowość memoriałową, nie mogą być pomocą ani dla

rolników indywidualnych, ani instytucji rządowych, jako dane statystyczne, porównawcze lub wspomagające działalność rolniczą. Próba analizy dochodów indywidualnych gospodarstw rolnych jest istniejąca w Unii Europejskiej i stosowana także w naszym kraju Sieć danych rachunkowości gospodarstw rolnych.

2. Sieć danych rachunkowości gospodarstw rolnych

2.1. Obszar zainteresowania FADN

Rozporządzeniem Rady EWG z 15 czerwca 1965 r. (nr 79/65) rozpoczęto prace nad Siecią danych rachunkowości gospodarstw rolnych (*Farm Accounting Data Network* – FADN). FADN jest narzędziem służącym do gromadzenia danych potrzebnych do oceny dochodów gospodarstw rolnych oraz dostarczającym informacji niezbędnych do budowania Wspólnej Polityki Rolnej [FADN – [http](http://)]. Obecnie FADN gromadzi dane z ok. 80 000 gospodarstw rolnych, które stanowią reprezentacyjną próbkę ok. 5 000 000 gospodarstw istniejących w 35 krajach Unii Europejskiej [FADN – [http](http://)]. W Polsce zagadnienia dotyczące FADN regulowane są ustawą z 29 listopada 2000 r. o zbieraniu i wykorzystywaniu danych rachunkowych z gospodarstw rolnych.

Obszarem zainteresowania FADN są **towarowe** gospodarstwa rolne, które zdefiniowane zostały jako gospodarstwa będące podstawowym miejscem pracy rolnika, zaś dochód pochodzący z tego gospodarstwa jest dochodem zapewniającym odpowiedni poziom utrzymania rolnika oraz jego rodziny. Z związku z tym gospodarstwo rolne może być uznane za towarowe, jeżeli zostanie zakwalifikowane do odpowiedniej grupy ekonomicznej. Poziom grupy ekonomicznej wyznaczany jest na podstawie:

- standardowej nadwyżki ekonomicznej (SGM – *Standard Gross Margin*),
- europejskiej jednostki wielkości (ESU – *European Size Unit*).

Standardowa nadwyżka ekonomiczna dotycząca zbóż lub inwentarza żywego jest różnicą między standardową wartością produkcji uzyskiwanej z jednego hektara lub od jednego zwierzęcia a standardowym kosztem zmiennym (bezpośrednim) poniesionym na uzyskanie produkcji [Goraj (red.) 2004, s. 26]. Standardowa nadwyżka ekonomiczna jest obliczana indywidualnie dla różnych regionów, które wyodrębnia się na danym obszarze geograficznym na potrzeby zbierania danych rachunkowych. Zadanie oszacowania SGM powierza się agencjom łącznikowym (*Liaison Agencies*)¹. Dane dotyczące wielkości SGM są aktualizowane co dwa lata i wyznaczane na podstawie danych z różnych gospodarstw zajmujących się zarówno produkcją roślinną, jak i zwierzęcą [*Farm Accounting...*].

---

¹ W Polsce agencją łącznikową jest Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej mający swoją siedzibę w Warszawie, ul. Świętokrzyska 20.

Europejska jednostka wielkości (ESU) jest miarą wyrażającą ekonomiczną wielkość gospodarstwa rolnego. Chcąc ustalić ekonomiczną wielkość gospodarstwa rolnego, trzeba:

- zidentyfikować rodzaj działalności prowadzonej w gospodarstwie,
- ustalić skalę działalności w każdej ze zidentyfikowanych rodzajów działalności przez określenie rozmiarów uprawianych gruntów lub liczbę zwierząt znajdujących się w gospodarstwie,
- przypisać do każdej działalności gospodarstwa SGM, uwzględniając rozmiar (skalę) działalności oraz położenie gospodarstwa,
- zsumować poszczególne wielkości SGM (odpowiadające zidentyfikowanym działalnościami), wyznaczając w ten sposób ogólną wielkość SGM dla danego gospodarstwa,
- ustalić ESU dla gospodarstwa, dzieląc wyznaczoną ogólną wartość SGM przez jej aktualną wartość mierzoną w euro (obecnie wartość jednej GSM odpowiada równowartości 1200 euro).

Każde gospodarstwo, dla którego zostanie wyznaczony poziom ESU, może zostać zakwalifikowane do jednej z klas wielkości ekonomicznej (tab. 1).

Tabela 1. Klasy wielkości ekonomicznej gospodarstw rolnych używane w typologii UE

Klasa wielkości ekonomicznej	Wielkość w ESU	Nazewnictwo klas wielkości stosowane od 1983/84
I	< 2	bardzo małe
II	2-< 4	
III	4-< 6	małe
IV	6-< 8	
V	8-< 12	średnio małe
VI	12-< 16	
VII	16-< 40	średnio duże
VIII	40-< 100	duże
IX	100-< 250	bardzo duże
X	250 i więcej	

Źródło: [Goraj i in. 2004, s. 30].

Gospodarstwo rolne może być uznane za gospodarstwo towarowe, jeżeli jego wielkość ekonomiczna (ESU) przekroczy wyznaczony w danym kraju minimalny próg wielkości. Używana obecnie w UE skala progów wielkości ekonomicznych została przedstawiona w tab. 2.

Minimalny poziom ESU, od którego gospodarstwa są uznawane za towarowe, wyznaczany jest indywidualnie dla każdego z krajów członkowskich Unii Europejskiej. Poziom ten uzależniony jest przede wszystkim od ogólnej kondycji ekonomiczno-finansowej danego kraju oraz od struktury gospodarstw rolnych. W Polsce dominują niewielkie, rodzinne gospodarstwa rolne i dlatego w naszym kraju

za gospodarstwa towarowe uznaje się te gospodarstwa, które osiągają poziom ESU równy 2 lub więcej.

Tabela 2. Progi wielkości ekonomicznych stosowane w krajach Unii Europejskiej

Kraj	Wielkość w ESU	Kraj	Wielkość w ESU
Austria	8	Łotwa	2
Belgia	16	Malta	8
Cypr	1	Niemcy	8
Dania	8	Polska	2
Estonia	2	Portugalia	2
Finlandia	8	Republika Czeska	4
Francja	8	Słowacja	4
Grecja	2	Słowenia	2
Hiszpania	2	Szwecja	8
Holandia	16	Węgry	2
Irlandia	2	Wielka Brytania	16
Litwa	2	Wielka Brytania (Irlandia Północna)	8
Luksemburg	8	Włochy	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Farm Accounting ...*].

2.2. Zbiór danych dostarczanych przez FADN oraz odbiorcy danych z systemu FADN

Dane z gospodarstw rolnych zbierane są przez agencje łącznikowe każdego kraju członkowskiego i wysyłane do Komisji Europejskiej po zakończeniu okresu obrachunkowego, który dotyczy 12 kolejnych miesięcy. Sposób prezentacji oraz obszar zbierania danych jest zunifikowany i wspólny dla wszystkich gospodarstw rolnych. Rozporządzenie Komisji (1837/2001/WE) zawiera szczegółowe instrukcje dotyczące kompletności danych oraz sposobu ich definiowania, które powinny być przedstawione w 14 odrębnych tabelach (wykaz przedstawiony w tab. 3.)

Dane dotyczące każdego indywidualnego gospodarstwa rolnego są gromadzone w opracowanych do tego celu zbiorach inwentarzowych oraz ksiązkach rachunkowych, takich jak: Spis aktywów i zobowiązań, Spis wybranych aktywów i zobowiązań, Książka wpływów i wydatków, Książka obrotów i zaszłości. Sposób dokonywania rejestracji danych w księgach jest regulowany odpowiednimi instrukcjami, które zawarte są w Instrukcji prowadzenia zapisów w księgach rachunkowych oraz Instrukcji kodowania i Wykazach kodów [Goraj i in. 2004, s. 53]. Powyższe dane mają umożliwić wyznaczenie dochodu indywidualnego gospodarstwa rolnego. Jak wiadomo [Dobja, Kucharczyk 2000], podstawowym problemem w liczeniu zysku w gospodarstwie rolnym jest uwzględnienie kosztów pracy rodziny rolnika oraz wyceny wartości aktywów biologicznych. Analizując projekt FADN, można zauważyć istotny postęp w rozwiązywaniu tego problemu. Dodajmy, że szacowanie kosztów pracy powinno być poparte rozważaniami teoretycznymi i oparte na rachunku kapitału ludzkiego [Cieślak, Kucharczyk 2003].

Tabela 3. Tabele informacyjne zawarte w sprawozdaniach finansowych

Tabela	Nazwa
A	Informacje ogólne
B	Typ prowadzonej działalności (struktura własnościowa ziemi użytkowanej rolniczo)
C	Nakłady pracy (zasoby i nakłady pracy własnej oraz najemnej)
D	Stan i wartość zwierząt
E	Zakup i sprzedaż zwierząt
F	Koszty
G	Zasoby i gospodarowanie składnikami majątkowymi
H	Długi (zadłużenie)
I	Podatek od wartości dodanej
J	Granty oraz subsydia (granty, subsydia i dopłaty wyrównawcze)
K	Produkcja roślinna i zwierzęca
L	Kontyngenty i inne prawa (kwoty i inne prawa)
M	Dopłaty bezpośrednie do upraw roślinnych i zwierzęcych (dopłaty wyrównawcze do upraw polowych)
N	Szczegóły dotyczące zakupów i sprzedaży zwierząt

Źródło: [Farm Accounting...] oraz [Goraj (red.) 2004, s. 12].

Ponieważ FADN został stworzony na potrzeby szacowania dochodów gospodarstw rolnych i kształtowania na ich podstawie wspólnej polityki rolnej (*Common Agricultural Policy – CAP*), najważniejszym użytkownikiem informacji dostarczanych przez ten system są organy Unii Europejskiej. Komisja Europejska ustanowiła głównym odbiorcą danych instytucje wspomagające działania Dyrekcji Głównej ds. Rolnictwa, które to instytucje są odpowiedzialne m.in. za sposoby funkcjonowania wspólnych rynków rolnych, rozwój obszarów wiejskich czy też analizę działań podejmowanych w ramach CAP [Goraj (red.) 2004, s. 14].

Jednocześnie z przetworzonych danych systemu FADN korzystają przedstawiciele świata naukowego, organizacje zajmujące się rozwojem rolnictwa oraz sami rolnicy. Rolnicy indywidualni biorący udział w dostarczaniu danych do sieci FADN otrzymują bilans otwarcia (sporządzany jednorazowo, w momencie przystąpienia rolnika do systemu FADN), kwartalne sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych oraz roczny indywidualny raport składający się z wielu zestawień tabelarycznych, a dotyczących m.in.:

- struktury własnościowej i rodzajowej ziemi gospodarowanej w ramach działalności gospodarstwa,
- zatrudnienia i nakładów pracy,
- pogłowia zwierząt oraz wydajności jednostkowej zwierząt,
- struktury upraw rolnych i ich wydajności,
- przepływów środków pieniężnych z rozbiciem na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową,
- rachunku wyników gospodarstwa oraz bilansu [Goraj i in. 2004, s. 60].

Zakres wykorzystania danych dostarczanych indywidualnym rolnikom jest dowolnie przez nich kształtowany. Mogą oni wykorzystać je zarówno do analizy zmian zachodzących w ich gospodarstwie (porównując dane roku bieżącego do danych historycznych), jak i porównując osiągnięte przez siebie wyniki z innymi gospodarstwami o podobnej strukturze działalności gospodarczej (dzięki raportowi porównawczemu), a także przedstawiać je osobom trzecim. System FADN nie może ujawniać indywidualnych danych gospodarstw rolnych. Dopuszczalne jest publikowanie uśrednionych danych dotyczących minimum 15 gospodarstw rolnych. Wynika to z podstawowych zasad funkcjonowania systemu FADN.

3. Sieć FADN a rodzinne gospodarstwa rolne

Potrzeba prowadzenia rachunkowości przez rolników wynika z wielu przyczyn ekonomicznych, społecznych i kulturowych. Podkreśla się przy tym znaczenie informacyjne rachunkowości w procesie podejmowania decyzji gospodarczych [Świdarska 2000, s. 10]. Informacje płynące z rachunkowości pozwalają nie tylko na podejmowanie decyzji, ale także na weryfikację założonych celów oraz poprawę obecnego sposobu funkcjonowania gospodarstwa rolnego. Odpowiednio zbudowany system pomiaru zysku powinien przede wszystkim służyć rolnikowi, ale może także stanowić skuteczne narzędzie w kształtowaniu polityki finansowo-podatkowej kraju. Powoduje to potrzebę znalezienia takiego modelu rachunkowości rolnej, jaki umożliwiłby rejestrację zdarzeń w gospodarstwie rolnym.

System FADN jest narzędziem, którego powstanie miało źródła w potrzebach informacyjnych Unii Europejskiej. Stworzenie skutecznych narzędzi wspólnej polityki rolnej mogło nastąpić tylko w przypadku istnienia systemu zbierającego dane o dochodach gospodarstw rolnych. I chociaż dostarcza informacji indywidualnym rolnikom, to właściciele rodzinnych gospodarstw rolnych nie są najważniejszym użytkownikiem. W związku z tym powstaje pytanie – w jakim stopniu system FADN dostarcza informacji niezbędnych rolnikowi, czy są to dane na odpowiednim poziomie szczegółowości i czy sposób ich prezentacji jest należycie czytelny dla samego rolnika?

Indywidualne raporty zawierające dane o gospodarstwie są stosunkowo obszerne i niewątpliwie ułatwiają prowadzenie gospodarstwa rolnego. Wskazuje się przy tym na możliwość porównywania danych w podziałach czasowych, a także między podobnymi gospodarstwami rolnymi. Korzystanie z niektórych danych jest jednak utrudnione i bez dodatkowych wyjaśnień ze strony doradców do spraw rachunkowości byłoby niemożliwe czy też czasochłonne. Wynika to przede wszystkim z tego, że indywidualne raporty roczne dotyczące działalności gospodarstwa rolnego są niejako produktem ubocznym systemu FADN. Działanie tego systemu nie jest bowiem nastawione na dostarczanie informacji indywidualnych, które mogłyby np. być podstawą szacowania wielkości podatku dochodowego,

jakim obciążane byłoby gospodarstwo. W przepisach ustanawiających podstawowe zasady systemu FADN wyraźnie wskazuje się na:

- **dobrowolny udział** każdego rolnika dostarczającego danych do systemu, który to udział musi być koniecznie wyrażony zgodą rolnika na udostępnianie danych pochodzących z jego gospodarstwa,
- **tajność danych** z indywidualnych gospodarstw rolnych,
- **zakaz wykorzystywania danych** uzyskanych od rolników do **celów podatkowych** [Goraj i in. 2004, s. 21].

Nie bez znaczenia jest również fakt, że podczas tworzenia procedur zbierania oraz prezentowania danych systemu FADN zakładano, iż podstawowym źródłem informacji będą gospodarstwa towarowe o określonej wielkości ekonomicznej. W założeniach FADN przyjmuje się, że w systemie mogą być zbierane dane tylko od tych gospodarstw, które w danym kraju lub regionie geograficznym wytwarzają minimum 90% wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej [Goraj i in. 2004, s. 23]. Zaakceptowanie takich zasad narzuca jednocześnie przyjęcie pewnych uproszczeń oraz procedur gromadzenia i przetwarzania danych dostosowanych do gospodarstw towarowych. Przeniesienie tych procedur na inne gospodarstwa może być utrudnione lub kosztowne. Należy zatem zastanowić się nad różnicami w funkcjonowaniu gospodarstw, które spełniają minimalne warunki umożliwiające wejście do systemu FADN, i gospodarstw, które nie mogą być objęte takim pomiarem zdarzeń gospodarczych. Określenie różnic pozwoli następnie na przesłanie procedur obliczeniowych z uwzględnieniem wszystkich typów gospodarstw i dostosowanie do indywidualnych potrzeb dużej grupy gospodarstw rolnych. System FADN ma rozbudowaną bazę terminologiczną oraz zbiór procedur gromadzenia, przetwarzania oraz prezentacji informacji, która to baza jest obecnie znana i stosowana we wszystkich krajach członkowskich UE. Może być zatem pomocą w kształtowaniu modelu rachunkowości rodzinnych gospodarstw rolnych.

Od systemu rachunkowości oczekuje się, że będzie dostarczał niezbędnych i rzetelnych informacji finansowych, dotyczących przede wszystkim poziomu okresowego zysku ekonomicznego, a także analizy operacji gospodarczych, tak aby na ich podstawie można było podejmować w przyszłości racjonalne decyzje. Jednocześnie system rachunkowości rolnej powinien cechować się równowagą między kosztami i efektami pozyskiwania potrzebnych informacji. Funkcjonowanie systemu FADN, stworzonego na potrzeby instytucji Unii Europejskiej, jest bardzo złożone wymaga, już na najniższym poziomie zbierania danych, zaangażowania nie tylko samego rolnika, ale także doradców do spraw rachunkowości. I chociaż liczba ksiąg prowadzonych w gospodarstwie rolnym została ograniczona do minimum, to jednak wprowadzanie danych do nich, jak wskazuje się w literaturze na temat FADN, wymaga niezbędnej wiedzy i umiejętności, np. znajomości zasad dokonywania wyceny poszczególnych składników majątkowych i szacowania ich masy, a także znajomości aktualnych cen aktywów [Goraj (red.) 2004, s. 28]. Wiąże się

zatem z kosztami, których wielkość, w przypadku rozszerzenia systemu FADN na większą grupę gospodarstw, przewyższyłaby korzyści płynące z posiadania wiedzy o dochodach tych gospodarstw. I pomimo tego, że system FADN jest niewątpliwie systemem zbierania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych, który wytworzył cały zbiór procedur pomiaru dochodu indywidualnych gospodarstw rolnych, zakres jego zastosowania jest ograniczony i nie można go wykorzystywać jako systemu rachunkowości rodzinnych gospodarstw rolnych. Dlatego należy prowadzić dalsze prace zmierzające w kierunku stworzenia odpowiedniego modelu pomiaru zysku w rodzinnych gospodarstwach rolnych.

4. Uwagi końcowe

Ze względu na funkcje rachunkowości wszelkie próby pomiaru działalności jednostek gospodarczych, w tym także gospodarstw rolnych, należy rozpatrywać przede wszystkim pod kątem potrzeb informacyjnych użytkowników raportów dostarczanych przez system oraz możliwości zastosowania proponowanego modelu w konkretnym rodzaju podmiotów gospodarczych [Messner 1999]. W Polsce kwestie dotyczące rachunkowości regulowane są Ustawą o rachunkowości (DzU z 1994 r. nr 121, poz. 591). Zgodnie z ustawą gospodarstwa, w których przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wynoszą co najmniej równowartość w walucie polskiej 800 000 euro, zobowiązane są do prowadzenia rachunkowości memoriałowej. Rodzinne gospodarstwa rolne, ze względu na wielkość oraz specyfikę, nie są podmiotami mogącymi prowadzić pełną rachunkowość aktualną. Jednocześnie potrzebują one informacji o wynikach prowadzonej przez siebie działalności, o zmianach kapitału, którym gospodarują.

Wydaje się, że szacowanie kosztów pracy na podstawie rachunku kapitału ludzkiego, jak proponowano w polskich opracowaniach, stwarza lepsze podstawy teoretyczne niż arbitralna wycena kosztów pracy. W systemie FADN brakuje teoretycznego uzasadnienia w tej kwestii. Należy także prowadzić badania, czy system FADN nie powinien być kompatybilny z mikrosystemami rachunkowości rolniczej opracowywanymi przez krajowych teoretyków rachunkowości rolniczej, niezależnie od towarowości gospodarstw. Dlatego tak ważny jest rozwój rachunkowości poświęconej rolnictwu i poszukiwanie najlepszej metody pomiaru wyniku finansowego rodzinnych gospodarstw rolnych. System rachunkowości FADN jest jednym ze sposobów pomiaru dochodu indywidualnych gospodarstw rolnych. Pełni on wiele pozytywnych funkcji w gospodarstwach, jak zostało wykazane w pracy, nie jest jednak narzędziem, które rozwiązuje wszystkie problemy oraz spełnia wymogi stawiane przed rachunkowością rolniczą. W związku z tym w najbliższym czasie trzeba poddać szczególnej analizie, jak wnioskowano we wcześniejszych publikacjach poświęconych rachunkowości rolniczej [Bernacki 2004, s. 239], zagadnienia związane z istniejącymi już rozwiązaniami pomiaru

dochodów gospodarstw rolnych (FADN, MSR 41 – „Rolnictwo”) oraz zastanowić się nad możliwościami ich ulepszenia i wdrożenia do jak największej liczby rodzinnych gospodarstw rolnych.

Literatura

- Bernacki A., *Rachunkowość gospodarstw rodzinnych w Polsce*, [w:] *Polska szkoła rachunkowości*, red. M. Gmytrasiewicz, A. Karmańska, SGH, Warszawa 2004.
- The Common Agricultural Policy explained*, European Commission Directorate General for Agriculture, 2004, http://europa.eu.int/comm/agriculture/publi/cap_en.pdf
- Cieślak I., Kucharczyk M., *Koszty pracy a kształtowanie plac i cen*, [w:] *Historia, współczesność i perspektywy rachunkowości w Polsce*, red. S. Sojak, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 2003.
- Dobija D., Kucharczyk M., *Koncepcja pomiaru zysku w rodzinnych gospodarstwach rolnych*, [w:] *Rachunkowość rolna. Teoria i praktyka*, red. T. Kiziukiewicz, A. Bernacki, SGGW, AR w Szczecinie, Warszawa–Szczecin 2000.
- Farm Accounting Data Network. An A to Z methodology* – <http://europa.eu.int/comm/agriculture/rica/> – full site.
- Goraj L. (red), *FADN i polski FADN*, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Warszawa 2004.
- Goraj L., Mańko S., Sass R., Wyszowska Z., *Rachunkowość rolnicza*, Difin, Warszawa 2004.
- Messner Z., *Funkcje współczesnej rachunkowości*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości Rady Naukowej Stowarzyszenia Księgowych w Polsce” 1999, t. LI.
- Świdwerska G., *Czy i jaka rachunkowość w indywidualnych gospodarstwach rolniczych?*, [w:] *Rachunkowość rolna. Teoria i praktyka*, red. T. Kiziukiewicz, A. Bernacki, SGGW, AR w Szczecinie, Warszawa–Szczecin 2000.

POSSIBILITIES OF FADN ACCOUNTING SYSTEM APPLICATION AT FAMILY FARMS

Summary

Agricultural activity currently plays many socio-economic roles. Although agriculture is one of those sectors of economy, whose significance in the process of setting the domestic product value has decreased considerably, one should remember that every farm constitutes an economic entity. Farmers, like other economic entities and other national institutions, need information concerning results of their activity, which would come from an accounting system that has been duly prepared and adjusted to the specific activity of family farms.

As a consequence, this paper covers the basic principles of FADN, the farms' individual income measurement system as well as an attempt at analysis of whether it would be possible to apply the FADN procedures at a great number of family farms.